Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

ГIАЛГIАЙ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • КIИРАНДИ, 9 май, 1976 шу. • № 57 (5284). • Мах 2 кеп.

МАШАРА, КОММУНИЗМА ИДЕАЛАШТА ТIЕХЬАРЧА КЪОВСАМХОЧОА

Советски Союза Турпала, Социалистически Къахьегама Турпала новкъост Л. И. Брежневна оттаьн бронзови бюст хьаеллара хетаьд

Днепродзержинске хинна митинг

СССР Лаккехьарча Совета болхлойн юрта боахама къахьегамхойн, студенташ, школьникаш, партийни советски организацеш викалаш.

8 мае Днепродзержинскерча Октябрьски майдан тIа митинг хилар Советски Союза Турпалеи Социалистически Къахьегама Турпалеи, КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева даьхнера карагIдаьнна Чехословакина докхий тIемеи къахьегамеи тIулакхаш белгал а доахаш, Днепропетровски областа город Днепродзержинске— турпала даьхене — бронзови бюст оттаьй.

Днепродзержинск. Уххаза, Каменское яхача хьалха хинначу болхлой поселене, вала новкъост Л. И. Брежнев, дIаделахьаьд по шин къахьегама вахар. Цо, болхлочун воIо, шин къахьегама нижкъ металлургически заводе слесарь волаш дIаболарбаьд. Хьинар дола комсомолец а хинна дIаэттаь. Коммунистически партие мутIаришка а уклаза дIонучIйбаьд Л. И. Брежнев. Ухх городе рабфака кулгалаш а цу цхьан хенна Днепродзержински металлургически институте деношш а хиннаь Л. И. Брежнев, шиънерга диплома «техдика» защита яьй Л. И. Брежнева.

Леонид Ильич Брежнева къахьегама биографи институт йистехьаккхаьчу тIехьарIа уьш йистехьаккхаяр воьзнера я. Цо болх бу металлургически заводе инженер волаш, Днепродзержински городской Совета председателя заместителеллА. ТIехьарIо новкъост Брежнев — Днепропетровски обкома секретарь, парте Запорожски Днепропетровски обкомий хьалхара секретарь.

Новкъост Л. И. Брежнев партие миччахь хьожжаяна а, шиъ массанарра хьинархи тIаьIерт. тай чIъовсам лоьттабу цо массана а массанахь а парте сийлахь-докхаш тIулакх баьвал долаш, цо хьалхоь ше пасаран принципиальность йолаш, тIулакх а сабар а долаш, пхьа йоахко ешар эпшаца жетте оьлхаш, тIулакх а кийча волаш, пах кхотабе ховш хилар.

Леонид Ильичаца цхьана къахьегаш хинначу партийни советски болхлоштa, металлургаша, химикаша, тIишлоькошта дика дагадоаriа Запорожски Днепропетровщинан промышленности юрта боахами дегIабоалабаьрер чIоагIбареи тIулакха, къахьегамхой балхен бытеи хьалаш тоадара цо мел нисаша хьинари, опыт а знанеи а дIатийнаи.

Тахан уклаза бIаргаго йиш я кортош кIайдена, ноаккаш тIа Турпалий тIекхий, тIем цо яьлз орденашун медалашун, къахьегама хьинар бахьан долаш тайина совIаташ долаччо бойла нах. Новкъост Л. И. Брежневна оттаьн бронзови бюст хьаеллара хетаьнна торжественно вашка дакъа лаца мехка дуккхача городашкарчи юрташкарчи дIаделлачу къахьегамхой бахькаб тIом болча хана Леонид Ильичана оагIув оагIоч а теха Сийлахь-докхаяча мехка тIема фронташка лийтараш, маьршача деношка шуйца цхьана къахьийгахаш. Уххаза ба 18-ча Декабрин Экъаре Л. И. Брежневна цхьана тIулакх деш хиннараш. Кавказ. Новороссийск, Керчь бахьан долиш дацаш тIемашка дакъа лаьцаьрш. Цхьаьнатта тIоагIа Имерзен дегIаьрен дуеш цар «Заминградан даьхтана» тIа турпал тIом даьттача деношка, из лорадеш а кийчарий хьалхарра хьыпе а ло-лаш, 18-ча Экъара политотдела начальника Л. И. Брежнева фронтерча тIулакхий лерина хьалхаяр шишша мишта сихьар. Хьыпшта юкъе ба шиъта Леонид Ильичана тIом тIа хинна Украинен Венгрен, Польше а Чехословакье а тIолла цунца фронтовой наьхьаш дац ноахкостий а.

Торжествешка бахькаб Днепропетровски, Запорожски, Украина кхыча областий эзараш Двореца неиаш шерачча санна хетийтар. Шоаш цун балха юкъе дакъа лоаиаш сайна хьатаделар миллионаи, миллионаи болча вай меллаэхотни, доаккоа деъкарни вай доттагIашта, Кремле хиннача дог тохадалийтар цар, вай ленински партех, вай сийлахь Дьахенах шIаьхха а сийлахь-йоккха курал чуесар цар дегашка.

Дерригача дуненна бIаргадайра съезда дог а цун байраех лелаер а Леонид Ильич Брежнев волга. Из геттара вевзеш тIаийцар съезде, вай дерригача мехко, планета дог тIена болча бераригача нахе. Из, новъостий, мишта хила доагIаш а да.

Съезда бахьо а исторически документаша а, революционни оптимизма уйланца, корта болашна реализм болашш хиларца белгалдоаьнна ЦК Отчета эгара а хьокхаш, къаьстта хьахьекхар вай парте новаторство, цун коллективни лоIамаш хьаьнаш. Съездо кердача пIе, заца хьахьекхар теоретик а политик а, вай партех халхеи лидер, дуненн коммунистически болхлой болама эгара сий долашагIа вола деъттаь хиларах тарра КПСС ЦК Генеральни секретарах йоаьха IалаьмаТе башха-дика омалаш.

Болхлой классеи цун политически авангарда — коммунистий партеи дерригдуеи исторически массе хьагучу а бахька пи нашта хиларбаьлла. Из — оттадь, Маркса, Энгельса, Ленина даим белгалбаьзаб лаккаеIа дIайина маршача, дIаэттаь а кIоарагIа а бIаргаго ховча, майрра революционни тIулакхаш дара, коммунизм хьалхара сийлахь-цоткхача тIулакха тIехьа нах оарцагIбаху могача опыт йолча пролетарски кулгалхой Iалаьмате боккха доархIаш.

В. И. Ленина белгалдаьхьад, «исторе чухь цхьаккха классо совле яьккхяяь нагахьа санна цо болаьн вIашагIкъбаьккха а цунна кулгалаш а хоьш бола цIий политически баьучаш, хьалха латта цIий викалаш хьалдаIоаьнаш хиларбаьлла.

Цхьаьнатта тIехьарча къовсамечча моаккхаза лардa тIа оттаьн бронзови бюст. ГIирса автораш — РСФСР искусствой заслуженни деятель скульптор В. А. Сомов, архитектораш С. И. Кулев,, М. Н. Круглови. Ерригача майда екаеш чIоагIгIа, дIаьхьа тIоарадаш тох. Советски Союза Гимни Украинска ССР Гимни дока оркестро.

Митинге дакъа доцIарашка виствуп нов В. В. Щербицкий.

Тахан индустриальни Днепродзержинске — йIаьхий пролетарски биографи йолаш поднаха городе — бойца-ца, ошал. Цо ерригеннарча событи я. Вай хьайIалай Советски Союза Турпалан Социалистически Къахьегама Турпалан, вай вежача Леонид Ильич Брежнева оттаьн бронзови бюст.

Октябрь мехка, социализм котъаьхьхача мехка санна чIоагIа сий долаш доаррхIаши хиннаш сан историе чухь цхьаннахьа а цIакхха а. Турпалий цхьан муггIане а этта вода вайнера шахтери ахархо, тIишлохо а IилмахоI а. тIемахои паччахьалхеи дечIеи. Из — белгалдаь а я вай социалистически демократе кортеж доккхаь башха оагIув, вахарерча вай советски образа геттара дика тradиш.

Леонид Ильича дьахене тахана нана цIей доздаро ладаь а хьокхоч гIордьанна къахьегамеи тIемеи голамаш дахарех Турпала Дошо шин Седька беннача сага дерригача халкъо гейпеи хилар. Хетаргахьа, массанена дагардар аргда аз, нагахьа санна из оалеи: дезa дпепродзержинцаш, такан цун курал а дог гIоздалар а дег тIара хьалдоаи советски Украина берригачи къахьегамхоша. вай сийлахь-докхочча. Дьахен берригача къахьегамхоша.

КIоарга маIан долаш да ер пIей дезде белгалдаьча хана — вай-нарте XXV съезд чIоагIъаьлла. ше дукха за яларехь. Сийлахь-йоккхача Котаюн 31 шу дуззаш вай вIашагIкхиййта хилар.

Съездо болх беча деношка вай хенарга массови информацеш средстваша — телевиденеи, радиои, газеташи кIиоп съездай

Нов. Л. И. БРЕЖНЕВНА СОВЕТСКИ СОЮЗА МАРШАЛ ЯХА ВОИНСКИ ЗВАНИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

СССР Лаккехьарча Совета Президиумо соцам бу: Советски Союза Маршал яха воински звани лойла СССР Оборона Совета Председателе нов. **БРЕЖНЕВ Леонид Ильича.**

СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
7 май, 1976 шу.

9 мае советски халкъо, вежарашка долча социалистически мехкий къахьегамхоша, прогрессивни адамалена чIоагIгIа дезадош белгалдоаьнех гитлеровски Германи эша а яь Котаю яьккха ди. Тхьаь нтт шу дьаннеа дицлургдоаеца кхы тIекхача цхьаьнга. Европе йоккхийча топий тата дижачеи фашистски Германе яхьа дувцийга я йовцаш капитуляци ярах йолча актена кулгаш яздаьчеи хана денз.

Адамлеи историна кIезига довзаш тIемаш, цхьабакъда фашистски Германе тийцача Великая Отечественная война 1941 шера 22 июне Советски Союза дуьхьала тIом шиъ боккхалга, халалга, кIоарагIа диллача шийна кийсаца кхы цхьаьнга боагаш бар. Ший кара йиъ эзар совгIа танк, пхи эзар гаррта тIема самолет, 47 эзар совгIа йоккха топ а миномет а йолеш доле пхи миллион совгIа фашистски эскар тийцача балхах тIедьаржар вай Дьахен мархша годородеттеп юрташтеи.

ТIом болабеннача хьалхарча дийнехье а денз шоашта дуьхьала баьнна Советски Эскара нна хобелар гитлеровщина. Берендеен фордагара Iаьрмча фордага ккаччалца йолча Iалаьмате йоккхача фронто ларо тIемаш доладелар нисвелло-фашистски бIун лични состаеи хан техникаеи доккхий денаш а деш.

1941 шера ахьхни гурахьеи деррига дуе лерг дилла ладуьгIаш дар Москваеи Ленинградеи юхье цхьаьнатта шIашдухьал а этта советски бIу фашистски гIьарахех латаш болча хана. Москвана дехьарча аренашка нисъелаеи тIоагIеи лаьттача оборонителни тIемашка Советски Эскаро тIеш а баь, гIоагIалах баьккхаь, хIьата цун тIехьагIа Iай майрра контрнаступлени а яь вай Дьахен столица дозэлношта юхера юха тIехьашка кхессар эггара толшаагIа бола гитлеровски бIу.

1942 шера ахьхни гурахьеи Сталинград баьвеи долаш ихы тIоагIагIа бе йиш йоацаш баьча тIем тIа, хIьата 1943 шера Курски «цIера IеддаргIа» чу эттача тIем тIа советски бIуво кхы тIа а меттаьв йийтар моастагIчоа. ХIалак хулача дIакхоаченьар фашистски Германи.

1944 шера Ленинградв юхье, Крыме, аьтта оагIорахьарча Украине, Белоруссе, Молдавье, Прибалтике, Запорожье, йокхий наступательни операцеш чIаьх я йоахаш, фашистски бIолах хьамсара лаьтта гяттарг Iоцlеи а деъ, фашисташе лоал-по оттадь Европа халхъашу мыхьадехара девкараш хIоачашдас болабелар советски бIу. 1945 шера котаюнца дIаха наступлени еш дар Советски Эскар. Сийлахь-боккхача Даймехка тIема бухсоцIашш йолча сийле, котаюнца цо баь хоалгIа дар хилар 1945 шера апрелеи — 9 мае Берлине эгта исторически тIом. Цига ачъар миллион хIара ца яьнна йола моастагIчун группировка.

Хьакарайолалаьча Берлина тIа курга урагIьхар советски Котаюн байраех, хIьата «эшадергдоацача» гитлеровски эскара штандарташ цIеча майдан тIош тIа советски халкъа, кIоталонаш йоахача халкъа кошашка Iоккайсар.

Фашизм эша а яь котало ьккхаяр дуккхача мехкашкарча парIатаго езача халкъашка цхьана сарцаеIдьхача инзацца. Дьахен советски гIьарахех хьамсачел долаш пийтар польски эскарен чехословацки корпусен тIемашой, Югославеи Албанеи халкъа кортамхьаларен низий бIухой. ТIом чакхбоалаеча юкъарга моастагIчоа латача дакъа лаьцар Болгаре, Румыне бIуво, Венгре эскара довкъоша. Советски наха бе боаррIача тайпаре мах бу партизанеи гIулакхашка дакъа лаьцаьрата карагIдиннача хIамай, Малхбалеени Къулба - Малхбоалеени Европерча гитлеровски гIьарахоша дIалийдача мехкашка поаттабаьча подпольни къовсамеи антифашистски восстанеи. Моастага воахача юкъе доккха дакъа лаьцар США, Англе, Франце, антигитлеровски коалице хьыча мехкий халкъашеи эскарашеи.

Сийлахь - боккхача Дай-мехка тIом котаюнца чаех а баьккха, юхь а маьрша гIирсаш хьалде доладелар советски халкъ, тIехиамаш чакхъьаннача сий авангарда — Коммунистически парте кулгаца цо повацача хьакарайолаеIар тIемо яь чоанаш, хьокхаетаотгабир халхъа боахам, мохк экономически дегIабоалабаьра дахьке дIахьаьдаккха Бохкха тIа баьккхар, цIакхха а ца хиннача тайпара хулийташ тоадгIар Iилмен культурен, паксийр халдаьнна-тIера, чIоагIбир мехка оборонни кисо.

Чоагlа машар эш коммунизм хьалъеш доаллача халкъа. Цудухьа Советски Союзо ше ма-хIоттаеIа Iоаккхача хана чоагIеи поаррзаIа ца йоаккхаяь чакхйоах машар бесаш йола аразъара политика. Уих тIехьарча дакъа советски пачхьалкехен социалистически содружества вежаршка долча межкашеи вIашш дага а дувлаш аразъара политика хьынарре чакхъьяхрах, вай партен правительствен, ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнева черте латтача КПСС ЦК Политбюрос хьаьчIагар бачIагIкхиттаеIа хилар.

Тахан, 9 мае, московски ханах 21 сахьат даьчча вай Дьахен столице — турпала городе Москве, совиэт республикий столицаеи, турпала городашка Ленинграде, Волгограде, Севастополе, Одессе, Новороссийске, Керче, турпалча крепосте Бресте, хIьата иштта городашка Мурманске, Свердловске. Новосибирске, Хабаровске, Владивостоке тхьаь иттазза йоккхий топаш хьоссарца салют яла.

Дахи сийле хIара вай Дьахен парIатаюн кортамукъалеш бахьан долаш баьча тIем тIа лийгарий!

Дьакъала хилда сийлахь-докха советски халкъ а цун вай-мара Герзашцара Низаш а!

Дьакъала хилда Советски Союза Коммунистически партиергача вай котаюнца яхара дегаш урауттаддер а уж йоахиргача вIашIтехьдоахар а!

СССР оборона министр эскара инарал Д. УСТИНОВ.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА

П Р И К А З

1976 ш. 9 май. № 100 г. Москва,

Новкъостий салтийн матросаш, сержанташ а старшинаш а!

Новкъостий прапорщикаш миччанашш!

Новкъостий эскарашш, инаралаш, адмиралаш!

Новкъостий Эскарен Флотен ветеранаш, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа дакъа лъьараш!

Тахан вай мехкон цун Герзашцарча Низашеи, вежаршка долча социалистически мехкий къахьегамхоша а тIемахоша а, дерригача прогрессивни адамаша дезду советски халкъо Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа яьккхаеи Котаюн 31 шу дизар.

Котаюн ди ухх шера дезду КПСС XXV исторически съездо политически къахьегамеи хьинар къаьстта чIоагIа айдаьча лъьаллакха. Вай Дьахен къахьегамхоша, Эскарен Флотен тIемахоша дег тIара къоаббалъеш тIаийнар съезда решенеш, йоккхача творчески энтузиазмаца чакхйоах уж. Шерра яьржай производства эффективности балта дикалн лаккъара тIехьара, итталгIча пятилетка хIалларча шера халкъбоахама план кхоачаши тIехьккоачаши яра тIехьара дерригача халкъа социалистически яхь.

Дьяларга итт шу лIадоладеннад дувлеи цоллараIа тIом хьабаь фашистски Германи хIалак хулаш кIийначеи дувцийга йоацаш из карачаеч хана денз.

Советски халкъон цун майрача Герзашцарча Низашеи шоай яIан тIа лайра тIема керттера хало, хоадамбоалаш дола дакъа лаьцар фашизмаи милитаризмаи низаш хIалакдеча, сийленца кхоачашдир шоай патриотически интернационални деккар. Коммунистически парте вукъ халда советски наха турпалле тIом бир фронте, къовсам лоаттабаьб моастагIчун тыле, котаюнца лард еллар са па ехоаеи къахьегарца, массе метте мелларгдоаца доттагIаи массане а цхьатарра турпалаи гайтар. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа вай халкъа карагIдаьнна денале гIулакх ноахалий дегашка даим дахарга. Моастага эша а вез яьккхача котаюнна юкъе шоашкхьара докхка дакъа лъьдар антигитлеровски коалице паччахьалхеий халкъашеи эскарашеи, халкъа-воргаца-мукъаеи низий бIухоша, духьаеи боламеи антифашистски къовсамеи доаккъашхоша.

Германски фашизм а цул тIехьагIа японски милитаризм а хIалакъяро хьахьекхар, социалистически строя совлеташ из япаергIоацаш хилари, аьттуя бола хьаеаш хилийтар Европаи Азеи дуккхача мехкашка социализм котъаларе, дунеи халкъашта юкъера болхлой класса позицеш чIоагIъяра, новкъостал дир къамий-кортамукъаеи къовсам низ болаш айбара, империализма колониальни система йохара.

Коммунистически парте кулгалаеш долча вай халкъе тIом чакхбаьнначул тIехьагIа дIаяхача хана тIехдаьнна доккхий толламаш дахьзад экономика, Iилма. культура дегIаххулача. Парте, цун Центральни Комитето, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латтача Политбюрос ieppaгIен хьалхашка латта декхарш кхоачашдара тIадерзадаьи чакхдоаха гIулакхаш бахьан долаш шакхха а ца хиннача тайпара чIоагIа тIедIаенна дуненан халкъашта юкъера Советски Союза хьал.

Дикка прогресс вай машарн дунеи халкъашта юкъера яхерамзаеи бахьан долаш, тайп-тайпара социальни строяш йола паччахьалхенаш машаре яхара принципаш чIоагIъяр духьал лоаттабеча къовсаме. Вай ленински партеи Советски паччахьалхеиеи ieppaгIа чакхйоах дерригача халкъашта вахара лоаррIаме долеа уж гIулакхаш кхоачашдара тIаерзаяь политика.

Цунца цхьана вахаро хьахьокх, империализмо цин агрессивни чулоацаш боабанза хилар, милитаристски гIоларш дIаэлло а гIалаьь гергаш Iоаделш. НАТО блоко тIема низ оопбоахаш хилар. Эттара чIоагIаrIа йолча реакце позицех хоттаеннай хIанзара пекинскн кулгалхой политика а.

Цу хьалашка ленински вахетамта тешаме долча советски Герзашцарча Низай лични составо ден сийрда бIарг лохкаш кхоачашду ший тIема гIулакх, тIатеIа эргайохлаш толю ший тIема гоазал. Ший дерригача низаш, знанеш, хьинар дIатеI цо КПСС XXV съездо хьалхашка оттадь советски халкъа мазъеш къахьегаи дорабу тешаме хх хилара, массане а юкъарча машара чIоагIаIе хилара деккар. Социалистически мехкий весжарашка долча эскарашка айхха тIема доттагIаи а леладеш советски тIемахой массаза а кийча бе социализма сийлахьбоккха гIулакх лораде дIаотта а моллагIа аггрессор хIалакдеш юхатоха а.

Моаррзал а луш, Котаюн цIей дакъъала дувц ас ССР Герзашцарча Низай лични состава, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа дакъа лаьларий.

Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа советски халкъо яьккхача Котаюн 31 шу дизар белгалдоаьнхаш АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

Тахан, 9 мае, московски ханах 21 сахьат даьчча вай Дьахен столице — турпала городе Москве, совиэт республикий столицаеи, турпала городашка Ленинграде, Волгограде, Севастополе, Одессе, Новороссийске, Керче, турпалча крепосте Бресте, хIьата иштта городашка Мурманске, Свердловске. Новосибирске, Хабаровске, Владивостоке тхьаь иттазза йоккхий топаш хьоссарца салют яла.

Дахи сийле хIара вай Дьахен парIатаюн кортамукъалеш бахьан долаш баьча тIем тIа лийгарий!

Дьакъала хилда сийлахь-докха советски халкъ а цун вай-мара Герзашцара Низаш а!

Дьакъала хилда Советски Союза Коммунистически партиергача вай котаюнца яхара дегаш урауттаддер а уж йоахиргача вIашIтехьдоахар а!

СССР оборона министр эскара инарал Д. УСТИНОВ.

ГIIАККХА ЛЕРГДОАЦА

ДЕНАЛЕ ГIУЛАКХ

Эскара инарал Н. ОГАРКОВ, СССР оборона министра заместитель.

Вахарерча эскарашка дIаделлачу къахьегамхой бахькаб тIом болча хана Леонид Ильичана оагIув оагIоч а теха Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема фронташка лийтараш, маьршача деношка шуйца цхьана къахьийгахаш. Уххаза ба 18-ча Декабрин Экъаре Л. И. Брежневна цхьана тIулакх деш хиннараш. Кавказ. Новороссийск, Керчь бахьан долиш дацаш тIемашка дакъа лаьцаьрш. Цхьаьнатта тIоагIа Имерзен дегIаьрен дуеш цар «Заминградан даьхтана» тIа турпал тIом даьттача деношка, из лорадеш а кийчарий хьалхаяр шишша мишта сихьар. Хьыпшта юкъе ба шиъта Леонид Ильичана тIом тIа хинна Украинен Венгрен, Польше а Чехословакье а тIолла цунца фронтовой наьхьаш дац ноахкостий а.

Торжествешка бахькаб Днепродзержински, Запорожски, Украина кхыча областий эзараш Двореца неиаш шерачча санна хетийтар. Шоаш цун балха юкъе дакъа лоаиаш сайна хьатаделар миллионаи, миллионаи болча вай меллаэхотни, доаккоа деъкарни вай доттагIашта, Кремле хиннача дог тохадалийтар цар, вай ленински партех, вай сийлахь Дьахенах шIаьхха а сийлахь-йоккха курал чуесар цар дегашка.

Дерригача дуненна бIаргадайра съезда дог а цун байраех лелаер а Леонид Ильич Брежнев волга. Из геттара вевзеш тIаийцар съезде, вай дерригача мехко, планета дог тIена болча дерригача нахе. Из, новъостий, мишта хила доагIаш а да.

Съезда бахьо а исторически документаша а, революционни оптимизма уйланца, корта болашна реализм болашш хиларца белгалдоаьнна ЦК Отчета эгара а хьокхаш, къаьстта хьахьекхар вай парте новаторство, цун коллективни лоIамаш хьаьнаш. Съездо кердача пIе, заца хьахьекхар теоретик а политик а, вай партех халхеи лидер, дуненн коммунистически болхлой болама эгара сий долашагIа вола деъттаь хиларах тарра КПСС ЦК Генеральни секретарах йоаьха IалаьмаТе башха-дика омалаш.

Болхлой классеи цун политически авангарда — коммунистий партеи дерригдуеи исторически массе хьагучу а бахька пи нашта хиларбаьлла. Из — оттадь, Маркса, Энгельса, Ленина даим белгалбаьзаб лаккаеIа дIайина маршача, майрра революционни тIулакхаш дара, коммунизм хьалхара сийлахь-цоткхача тIулакха тIехьа нах оарцагIбаху могача опыт йолча пролетарски кулгалхой Iалаьмате боккха доархIаш.

В. И. Ленина белгалдаьхьад, «исторе чухь цхьаккха классо совле яьккхяяь нагахьа санна цо болаьн вIашагIкъбаьккха а цунна кулгалаш а хоьш бола цIий политически баьучаш, хьалха латта цIий викалаш хьалдаIоаьнаш хиларбаьлла.

Цхьаьнатта тIехьарча къовсаме моаккхаза лардa тIа оттаьн бронзови бюст. ГIирса автораш — РСФСР искусствой заслуженни деятель скульптор В. А. Сомов, архитектораш С. И. Кулев,, М. Н. Круглови. Ерригача майда екаеш чIоагIгIа, дIаьхьа тIоарадаш тох. Советски Союза Гимни Украинска ССР Гимни дока оркестро.

Митинге дакъа доцIарашка виствуп нов В. В. Щербицкий.

Тахан индустриальни Днепродзержинске — йIаьхий пролетарски биографи йолаш поднаха городе — бойца-ца, ошал. Цо ерригеннарча событи я. Вай хьайIалай Советски Союза Турпалан Социалистически Къахьегама Турпалан, вай вежача Леонид Ильич Брежнева оттаьн бронзови бюст.

Октябрь мехка, социализм котъаьхьхача мехка санна чIоагIа мехка санна чIоагIа сий долаш доаррхIаши хиннаш сан историе чухь цхьаннахьа а цIакхха а. Турпалий цхьан муггIане а этта вода вайнера шахтери ахархо, тIишлохо а IилмахоI а. тIемахои паччахьалхеи дечIеи. Из — белгалдаь а я вай социалистически демократе кортеж доккхаь башха оагIув, вахарерча вай советски образа геттара дика тradиш.

Леонид Ильича дьахене тахана нана цIей доздаро ладаь а хьокхоч гIордьанна къахьегамеи тIемеи голамаш дахарех Турпала Дошо шин Седька беннача сага дерригача халкъо гейпеи хилар. Хетаргахьа, массанена дагардар аргда аз, нагахьа санна из оалеи: дезa дпепродзержинцаш, такан цун курал а дог гIоздалар а дег тIара хьалдоаи советски Украина берригачи къахьегамхоша. вай сийлахь-докхочча. Дьахен берригача къахьегамхоша.

КIоарга маIан долаш да ер пIей дезде белгалдаьча хана — вай-нарте XXV съезд чIоагIъаьлла. ше дукха за яларехь. Сийлахь-йоккхача Котаюн 31 шу дуззаш вай вIашагIкхиййта хилар.

Съездо болх беча деношка вай хенарга массови информацеш средстваша — телевиденеи, радиои, газеташи кIиоп съездай

9 мае советски халкъо, вежаршка долча социалистически мехкий къахьегамхоша, прогрессивни адамалена чIоагIгIа довзаш тIемаш, цхьабакъда фашистски Германе тийцача Великая Отечественная война 1941 шера 22 июне Советски Союза дуьхьала тIом шиъ боккхалга, халалга, кIоарагIа диллача шийна кийсаца кхы цхьаьнга боагаш бар. Ший кара йиъ эзар совгIа танк, пхи эзар гаррта тIема самолет, 47 эзар совгIа йоккха топ а миномет а йолеш доле пхи миллион совгIа фашистски эскар тийцача балхах тIедьаржар вай Дьахен мархша годородеттеп юрташтеи.

ТIом болабеннача хьалхарча дийнехье а денз шоашта дуьхьала баьнна Советски Эскара нна хобелар гитлеровщина. Берендеен фордагара Iаьрмча фордага ккаччалца йолча Iалаьмате йоккхача фронто ларо тIемаш доладелар нисвелло-фашистски бIун лични состаеи хан техникаеи доккхий денаш а деш.

1941 шера ахьхни гурахьеи деррига дуе лерг дилла ладуьгIаш дар Москваеи Ленинградеи юхье цхьаьнатта шIашдухьал а этта советски бIу фашистски гIьарахех латаш болча хана. Москвана дехьарча аренашка нисъелаеи тIоагIеи лаьттача оборонителни тIемашка Советски Эскаро тIеш а баь, гIоагIалах баьккхаь, хIьата цун тIехьагIа Iай майрра контрнаступлени а яь вай Дьахен столица дозэлношта юхера юха тIехьашка кхессар эггара толшаагIа бола гитлеровски бIу.

1942 шера ахьхни гурахьеи Сталинград баьвеи долаш ихы тIоагIагIа бе йиш йоацаш баьча тIем тIа, хIьата 1943 шера Курски «цIера IеддаргIа» чу эттача тIем тIа советски бIуво кхы тIа а меттаьв йийтар моастагIчоа. ХIалак хулача дIакхоаченьар фашистски Германи.

1944 шера Ленинградв юхье, Крыме, аьтта оагIорахьарча Украине, Белоруссе, Молдавье, Прибалтике, Запорожье, йокхий наступательни операцеш чIаьх я йоахаш, фашистски бIолах хьамсара лаьтта гяттарг Iоцlеи а деъ, фашисташе лоал-по оттадь Европа халхъашу мыхьадехара девкараш хIоачашдас болабелар советски бIу. 1945 шера котаюнца дIаха наступлени еш дар Советски Эскар. Сийлахь-боккхача Даймехка тIема бухсоцIашш йола сийле, котаюнца цо баь хоалгIа дар хилар 1945 шера апрелеи — 9 мае Берлине эгта исторически тIом. Цига ачъар миллион хIара ца яьнна йола моастагIчун группировка.

Хьакарайолалаьча Берлина тIа курга урагIьхар советски Котаюн байраех, хIьата «эшадергдоацача» гитлеровски эскара штандарташ цIеча майдан тIош тIа советски халкъа, кIоталонаш йоахача халкъа кошашка Iоккайсар.

Фашизм эша а яь котало ьккхаяр дуккхача мехкашкарча парIатаго езача халкъашка цхьана сарцаеIдьхача инзацца. Дьахен советски гIьарахех хьамсачел долаш пийтар польски эскарен чехословацки корпусен тIемашой, Югославеи Албанеи халкъа кортамукъаеи низий бIухой. ТIом чакхбоалаеча юкъарга моастагIчоа латача дакъа лаьцар Болгаре, Румыне бIуво, Венгре эскара довкъоша. Советски наха бе боаррIача тайпаре мах бу партизанеи гIулакхашка дакъа лаьцаьрата карагIдиннача хIамай, Малхбалеени Къулба - Малхбоалеени Европерча гитлеровски гIьарахоша дIалийдача мехкашка поаттабаьча подпольни къовсамеи антифашистски восстанеи. Моастага воахача юкъе доккха дакъа лаьцар США, Англе, Франце, антигитлеровски коалице хьыча мехкий халкъашеи эскарашеи.

Сийлахь - боккхача Дай-мехка тIом котаюнца чаех а баьккха, юхь а маьрша гIирсаш хьалде доладелар советски халкъ, тIехиамаш чакхъьаннача сий авангарда — Коммунистически парте кулгаца цо повацача хьакарайолаеIар тIемо яь чоанаш, хьокхаетаотгабир халхъа боахам, мохк экономически дегIабоалабаьра дахьке дIахьаьдаккха Бохкха тIа баьккхар, цIакхха а ца хиннача тайпара хулийташ тоадгIар Iилмен культурен, паксийр халдаьнна-тIера, чIоагIбир мехка оборонни кисо.

Чоагlа машар эш коммунизм хьалъеш доаллача халкъа. Цудухьа Советски Союзо ше ма-хIоттаеIа Iоаккхача хана чоагIеи поаррзаIа ца йоаккхаяь чакхйоах машар бесаш йола аразъара политика. Уих тIехьарча дакъа советски пачхьалкехен социалистически содружества вежаршка долча межкашеи вIашш дага а дувлаш аразъара политика хьынарре чакхъьяхрах, вай партен правительствен, ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнева черте латтача КПСС ЦК Политбюрос хьаьчIагар бачIагIкхиттаеIа хилар.

Тахан, 9 мае, московски ханах 21 сахьат даьчча вай Дьахен столице — турпала городе Москве, совиэт республикий столицаеи, турпала городашка Ленинграде, Волгограде, Севастополе, Одессе, Новороссийске, Керче, турпалча крепосте Бресте, хIьата иштта городашка Мурманске, Свердловске. Новосибирске, Хабаровске, Владивостоке тхьаь иттазза йоккхий топаш хьоссарца салют яла.

Дахи сийле хIара вай Дьахен парIатаюн кортамукъалеш бахьан долаш баьча тIем тIа лийгарий!

Дьакъала хилда сийлахь-докха советски халкъ а цун вай-мара Герзашцара Низаш а!

Дьакъала хилда Советски Союза Коммунистически партиергача вай котаюнца яхара дегаш урауттаддер а уж йоахиргача вIашIтехьдоахар а!

СССР оборона министр эскара инарал Д. УСТИНОВ.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА

П Р И К А З

1976 ш. 9 май. № 100 г. Москва,

Новкъостий салтийн матросаш, сержанташ а старшинаш а!

Новкъостий прапорщикаш миччанашш!

Новкъостий эскарашш, инаралаш, адмиралаш!

Новкъостий Эскарен Флотен ветеранаш, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа дакъа лъьараш!

Тахан вай мехкон цун Герзашцарча Низашеи, вежаршка долча социалистически мехкий къахьегамхоша а тIемахоша а, дерригача прогрессивни адамаша дезду советски халкъо Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа яьккхаеи Котаюн 31 шу дизар.

Котаюн ди ухх шера дезду КПСС XXV исторически съездо политически къахьегамеи хьинар къаьстта чIоагIа айдаьча лъьаллакха. Вай Дьахен къахьегамхоша, Эскарен Флотен тIемахоша дег тIара къоаббалъеш тIаийнар съезда решенеш, йоккхача творчески энтузиазмаца чакхйоах уж. Шерра яьржай производства эффективности балта дикалн лаккъара тIехьара, итталгIча пятилетка хIалларча шера халкъбоахама план кхоачаши тIехьккоачаши яра тIехьара дерригача халкъа социалистически яхь.

Дьяларга итт шу лIадоладеннад дувлеи цоллараIа тIом хьабаь фашистски Германи хIалак хулаш кIийначеи дувцийга йоацаш из карачаеч хана денз.

Советски халкъон цун майрача Герзашцарча Низашеи шоай яIан тIа лайра тIема керттера хало, хоадамбоалаш дола дакъа лаьцар фашизмаи милитаризмаи низаш хIалакдеча, сийленца кхоачашдир шоай патриотически интернационални деккар. Коммунистически парте вукъ халда советски наха турпалле тIом бир фронте, къовсам лоаттабаьб моастагIчун тыле, котаюнца лард еллар са па ехоаеи къахьегарца, массе метте мелларгдоаца доттагIаи массане а цхьатарра турпалаи гайтар. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа вай халкъа карагIдаьнна денале гIулакх ноахалий дегашка даим дахарга. Моастага эша а вез яьккхача котаюнна юкъе шоашкхьара докхка дакъа лъьдар антигитлеровски коалице паччахьалхеий халкъашеи эскарашеи, халкъа-воргаца-мукъаеи низий бIухоша, духьаеи боламеи антифашистски къовсамеи доаккъашхоша.

Германски фашизм а цул тIехьагIа японски милитаризм а хIалакъяро хьахьекхар, социалистически строя совлеташ из япаергIоацаш хилари, аьттуя бола хьаеаш хилийтар Европаи Азеи дуккхача мехкашка социализм котъаларе, дунеи халкъашта юкъера болхлой класса позицеш чIоагIъяра, новкъостал дир къамий-кортамукъаеи къовсам низ болаш айбара, империализма колониальни система йохара.

Коммунистически парте кул

МАШАРА, КОММУНИЗМА ИДЕАЛАШТА ТІЕХЬАРЧА КЪОВСАМХОЧОА

Йистеделлар. Долалур 1 оагІо тІа.

Ре хІама эьахколлаш къахьийгахарий, ІІІаІо душ В. В. Щербицке. Тахан, дерригача халкъа Коталон цІей хьатІахкоочаш ле а доагІаш белгалдаккхар, шолгІа дийцаш, массе а доккхачу дешаш из хиннабаьлларан доккхийн лоьхараш кхоачаше

СОВЕТСКИ ХАЛКЪА СИЙЛАХЬ-ЙОККХА КОТАЛО

ДИЦЛУРГДОАЦА ШЕРАШ

Грозиерa мехкалъгта техникум. а яьккха. Магlалбикс мехкалъгта лоаккхача мастераала болх бан вар со 1940-ча шера Советски Эскеран гlулакх во вовзиш. Дукха ха ялале шиъгара полковой школе лешa вахайтар со, Минометчика говзалор вар» а ерзаяь сержант кхачар сох из йистеньккхача, Тlаккха со хьожавир 364-ча ше къвьстгача минометни дивизионе минометни взвода командира помощникалла.

Тийшача болахх вай мехка фашистан тlалетача хана. 14-ча гlашлой пиварела шкъа на Карелерча фронте Даймохк лорабеш яр тха дивизион, Мурманск лораеш мосастгlоа дукъхьалатташ дар тха доакъош.

Лира тlемаш дар укхаза 1941-ча шера июнь чакхболачиан июль болабочена хиннера. Йукъяьккха зе ца къовсаш Къильбаседера Iай ша пи беш йолу порт йалаца гlеспаш вар мосастгlа. Цхьаъна пальяьн вай фронт йоха а яь, мосастгlчо Мурманска кхерам тlатессача, фронта командования соцам биь мосастгlчун тlаье фронт. Хьсант Iохоле. Шоашца бувзама, санитарин кхмдола доакъош а йолаш, баталъонн тха минометни дивизионе ю Дальенно тlаьялаш из бехктохкаме деккар кхоачашлеш. Десанта чулгалдеш вар мабо Шимкита.

Гlубокий яхача залина малхбузехьара берда йисте плацдарм хьалаца вlашtIехьдьлар десантический. Къаь дийнахьи шиъ буса тlекхаа тlом доаттабир ухлаза вай эскархоша шоаел дукхха йукхагlа болча фашисташа, кхоначаьл тlейташ, майра заташ. Шолг синош Iодеткар ухлаза Дальен толашгlа болча кхоначаша, Дукхаиенга човваш кхлар, парца юкъе вар Аушев Поазота Хьасан а.

Плацдарм дlаеЮоагlа а яь, толамца контрнаступлени дlахьа вlашtIехьдьлнаделе а, из десант бахьан долаш Мурманска тlалеташ болх моастагlа юхьсолийр, Цу хана из жертва а дар. Фашистски тlеми историка инарала фон Типпельскирха мукlарах ма-дарра: «форла десантникаша вlуч контрнаступлене йохайр гитлеровий Мурманск дlалъаьрга пдинь».

Иштта «Iогlа тlемаш хилар ухлаза 1942-ча шера сентябрь бетта а. Шьхъа а, шолг Мурманера ина вlашtIа а техь, Мурманск дlалаца тlалетабар фашисташ. Цхьабакъа цунах а хlама хиларбар. Соможи шо-гlорlаоьрга снайперашн. разведчикаш, артиллеристаш, летчикаш.

Со тер батарея комсомольски организацие секретарь. 1942-ча шера март бетта укхаза дlайибар со КПСС чакхй кандидатала, тlаккха кандидат волаш ах шу мара тlа доакхъаш парте членала а дlаиъйнар. Цу хана дена батарея парторго член а секретара заместитель а волаш хилар со. Комсомольски а партийни а балха дуккхадар Iомадора аз тхой комиссарагара. Масса-ца дlакхочуш цун камвършаа..

Тlемахой кара доацача балхаьеч новкъостех къаста вийзар са 1944-ча шера 1-ча мае. Массанна Iалламате новкъа, дега чов ей дар тха вlашагlкъастар. Тамаш а яьар. Сиюш а дехьа мосастгlоа дукъхьала дагlаш дакхчаьа куьг шеро цхьа дезал хинна дlаэтабар тайптайпаро кхаъта советски батрей. Советски Къильбседера лорашеш бар вай мехкарча масса е мийнгашкара баьккха Дальен кхоначаш. Цхьа вежарий вlашагlкъастар тха. Цунах ерзаяь сержант со йистеньккхача, Тlаккха со хьожавир 364-ча ше къвьстгача минометни дивизионе минометни взвода командира помощникалла.

Тийшача болахх вай мехка фашистан тlалетача хана. 14-ча гlашлой пиварела цхьа на Карелерча фронте Даймохк лорабеш яр тха дивизион, Мурманск лораеш мосастгlоа дукъхьалатташ дар тха доакъош.

Лира тlемаш дар укхаза 1941-ча шера июнь чакхболачиан июль болабочена хиннера. Йукъяьккха зе ца къовсаш Къильбаседера Iай ша пи беш йолу порт дlалаца гlеспаш вар мосастгlа. Цхьаъна пальяьн вай фронт йоха а яь, мосастгlчо Мурманска кхерам тlатессача, фронта командования соцам биь мосастгlчун тlаье фронт. Хьсант Iохоле. Шоашца бувзама, санитарин кхмдола доакъош а йолаш, баталъонн тха минометни дивизионе ю Дальенно тlаьялаш из бехктохкаме деккар кхоачашлеш. Десанта чулгалдеш вар мабо Шимкита.

Глубокий яхача залина малхбузехьара берда йисте плацдарм хьалаца вlашtIехьдьлар десантический. Къаь дийнахьи шиъ буса тlекхаа тlом доаттабир ухлаза вай эскархоша

Доазол дехьара

КОТАЛОН ДЕНГА

ГДР. Берлинских Трептовпарке, финишмала тІом беш вахар ДІадената эоараш советски тІемазой ДІабевха боахкача мотитге, массага а дувха нах ухуз. Турналин дагІабоха, цар сий де ух нах советски салтечоа дегІа памятник латтача.

В. Соболева сурт.
ТАСС фотохроника.

●

Германски Демократически Республика. Советски тІемахоча - коргимузыкант Вольфганг Трептов - парке оттадаьа памятникка юхе.

Г. Багдасарянен Р. Акопянен сурт.
ТАСС фотохроника.

КАЛЕЙДОСКОП

УНИВЕРСИТЕТАШКАРА... ЛИКБЕЗА КУРСАШ

Шоай тайпара ликбеза... курсаш ехкай столичний карлтонски университете. НийсаІа яьчи, аргІамара курсаш, уж уггала йоза тьалтара шу дац. Бакъда, итт шу ухалхагІа нига дешаш вар ухьзалагІча курсера хІара иттлагІа вола саг. Хіанч — тІера иоллагІвар хІа ла магаи. Вешта карлтонски университет алхха ше цаІ хинна Іэш. Гучадахнад, хьалхарча курсашка деша багІбна канадски студенташа гІалат довшаш яздеи эттара аттагІа йоле математически операцеи кхоачашъе ца довш хІлар.

□ □

МОЗГІАРАШ ЭШ...

Кинозал — уж мара кхы цхьаьхьаг чуреченеш яц Калифе, ушгучок, балта кье йолаш, цига-м кхметтел муьлх мотитгаш а я. «Синтезе» яхача отгавски газето бена хозмагІа, ахха цхьаь юнпоистски кинозе йьсса я бІаь совеІа эмвон. Цу газета оагІон тІа Клиффорд Эвансе яхача цхьаьне хьо: инфэзаи лахху, кибиталистически обществах хьакхина массе тайпара колонизаи дукха тІаувзийт, цудухьа нака тигаи дьлаьхьа теша. Цуа соагІа кинозезе